

ساختار روایت شاعرانه در فیلمنامه مستند باد صبا

مجتبی چراغ سحر^{۱*}، شهربانو میرسلطانی^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد، دانشکده تحصیلات تکمیلی، دانشگاه بوشهر، ایران

۲- گروه هنر، دانشکده تحصیلات تکمیلی، دانشگاه بوشهر، ایران

Cheraghsahar6688@gmail.com

چکیده

فیلم شاعرانه با بکارگیری زبان رمزه و تمثیلی، ایجاد ابهام در تصاویر و پیچیدگی در ساختار روایت، در تلاش است تا از سطح تجربیات روزمره زندگی، فراتر رود و تماشاگرانش را به اندیشیدن و تحلیل پدیده های پیرامونشان وادار کند. فیلم شاعرانه فیلمی آوانگارد و تجربه گراست که رعایت هیچ قاعده و قالبی را در حیطه سبک ها و ژانرهای هنری بر نمی تابد و آزادانه از بسیاری از سبک ها بهره می گیرد تا به زیباشناسی و زبان بصری تازه ای دست یابد. ایجاد فضاهای دراماتیک، دقت فراوان در ترکیب بندی نماها، حرکات روان و سیال دوربین تدوین غیره متعارف، توجه دقیق به جنبه های تجسمی تصویر و عناصر گرافیکی نور، رنگ، حجم، بافت پلان ها و ... از ویژگی های مشترک فیلم های شاعرانه اند که میشود گفت تمام آن رو در فیلم مستند باد صبا می توان دید. سینمای شاعرانه، سینمایی پرسشگری و پرسش آفرین است.

واژگان کلیدی: باد صبا، مستن، روایت شاعرانه، سینما

۱- مقدمه

مستند شاعرانه آثاری هست که در ساخت و پرداخت آن ها از لحن و زبانی شاعرانه بهره گرفته شده باشد. زبان شاعرانه زبان نثر، متفاوت است؛ شعر نوعی جوشش درونی است که از منطق روایی پیروی نمی کند، بنابراین سازنده ی یک اثر مستند شاعرانه به طبع باید از خلاقیت و ذهنیت شاعرانه برخوردار باشد تا اثرش بتواند به شعری تصویری تبدیل شود. مهم نیست که موضوع مورد بحث فیلم چیست، مهم آن است که نگاه فیلمساز نگاهی ظریف و شاعرانه به موضوع باشد؛ هم چنان که «فروغ فرخزاد» در اثر جاودانه اش «خانه سیاه است» و «ناصر تقوایی» در مستند «اربعین»، با همین نگاه به سراغ مضامین اجتماعی رفته اند. اگر زمانی تنها نریشن یا همان گفتار متن، بار اطلاع دهی کلامی به مخاطب را در فیلم مستند به عهده داشت امروزه حضور عینی راوی در فیلم و مخاطبه مستقیم او با بیننده به یک شیوه رایج در فیلمسازی مستند با هر موضوع و ایده متفاوتی تبدیل شده است.

این تکنیک اجرایی نسبتاً جدید که شیوع بسیاری نیز پیدا کرده تاثیر دیگری هم در نحوه انتقال اطلاعات استنادی به مخاطب بر جای گذارده که عبارت است از عامیانه شدن لحن کلام و تبدیل آن ادبیات رسمی و بعضاً شاعرانه نریشن های مستندهای گذشته به ادبیات گفتاری ساده راوی فیلم که حالا همزمان مسوولیت اجرا را هم به عهده دارد.

سینمای مستند اصول و گرایش های کلی و مشخصی را منعکس می کند. این نوع سینما با واقعیت سروکار دارد و نه تخیل (یا داستان)، بوبه جاها و آدم ها و رویدادهای واقعی می پردازد نه تخیل. مستند شاعرانه در ساخت و پرداخت آن از لحن و زبانی شاعرانه بهره گرفته میشود. در این گونه آثار سازنده اثر به طبع باید از خلاقیت و ذهنیت شاعرانه برخوردار باشد تا اثرش بتواند به شعری تصویری تبدیل شود.

روایت داستانی در یک قالب ساختاری است (به صورت سخن، نوشتار، سرود، فیلم، تلویزیون، بازی کامپیوتری، عکاسی یا تئاتر) که سکانسی از یک رخداد قصه ای یا غیر قصه ای را توصیف می کند. روایت همچنین ممکن است به پروسه های روان شناختی شخصی، حافظه و معنا سازی اشاره کند.